

мо збільшення населення на планеті призводить до потреби в їжі і сільгосппродукції.

- Забезпечення умов для розвитку нового ринку високо-технологічних товарів і послуг, сфери авіабудування, суднобудування, машинобудування тощо. Оскільки ці сфери є досить дорогими у фінансуванні, державі слід створити умови у країні для залучення іноземних компаній, які є лідерами у сфері, сприяння їх кооперації з українськими підприємствами.

- Стимулювання розвитку туризму. Сфера послуг є не менш важливою. Створення умов для відпочинку та рекреаційних зон сприятиме напливу туристів.

Висновки

Зовнішньоекономічна діяльність є невід'ємною частиною діяльності підприємства, що співпрацює із закордонними партнерами. Основним чинником виникнення зовнішньоекономічної діяльності є потреба підприємств у взаємовигідному обміні з іноземними підприємствами з метою подальшого прогресу. Цей вид діяльності є одним із найважливіших інструментів, що забезпечує прогрес будь-якої національної економіки.

Не менш важливим є і роль держави, оскільки саме держава має створювати передумови для комфортного ведення підприємствами зовнішньоекономічної діяльності. Це визначається зовнішньоекономічною політикою держави, головною метою якої є захист національного товаровиробника за кордоном та контроль імпорту.

Список використаних джерел

1. Торгова Л.В., Хитра О.В. Основи зовнішньоекономічної діяльності. Навчально-методичний посібник. – Львів: «Новий Світ-2000», 2011. – 512 с.
2. Агеев Є.Я., Чепінога В.І. Зовнішньоекономічна діяльність: основи, маркетинг, менеджмент, облік, ефективність: Навч. пос.: Харків, 2006. – 480 с.
3. Шкурулій О.В., Гончаренко В.В., Артеменко І.А. та ін. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: Навч. посіб. / За ред. О.В. Шкурулій. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 248 с.
4. Вітлінський В.В., Маханець Л.Л. Ризикологія в зовнішньоекономічній діяльності: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2008. – 432 с.
5. Маслак О.О., Жежуха В.Й. Облік, аналіз та аудит зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посібн. – К.: Каравела. 2011. – 400 с.
6. Георгіаді Н.Г., Передало Х.С., Князь С.В. Основи зовнішньоекономічної діяльності: навчальний посібник. – 2-ге вид. – Львів: Видавництво університету «Львівська політехніка», 2009. – 236 с.
7. Гребельник О.П. Основи зовнішньоекономічної діяльності. 3-тє видання перероблене та доповнене: Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 432 с.
8. Зінь Е.А. Основи зовнішньоекономічної діяльності: Підручник / За ред. д.е.н. професора Е.А. Зіня. – К.: Видавництво «Кондор», 2009. – 432 с.
9. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [Електрон. ресурс] режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/959-12>

О.І. АНДРУСЬ,

к.п.н., доцент кафедри економіки і підприємництва,

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»

Обґрунтування організаційно-економічного механізму забезпечення ефективності підприємств аграрно-промислового комплексу України

У роботі проаналізовано теоретичні аспекти і обґрунтовано організаційно-економічний механізм забезпечення ефективності підприємств аграрно-промислового комплексу України. Основу організаційно-економічного механізму забезпечення ефективності аграрно-промислового комплексу України складають узагальнені цілі, функції, принципи, методи та важелі.

Ключові слова: аграрно-промисловий комплекс України, організаційно-економічний механізм, ефективність господарської діяльності, цілі, функції, принципи, методи, важелі.

О.І. АНДРУСЬ,

к.п.н., доцент кафедри економіки і підприємництва,

Национальный технический университет Украины «Киевский политехнический институт»

Обоснование организационно-экономического механизма обеспечения эффективности предприятий аграрно-промышленного комплекса Украины

В работе проанализированы теоретические аспекты и обоснован организационно-экономический механизм обеспечения эффективности предприятий аграрно-промышленного комплекса Украины. Основу организационно-экономического механизма обеспечения эффективности аграрно-промышленного комплекса Украины составляют обобщенные цели, функции, принципы, методы и рычаги.

Ключевые слова: аграрно-промышленный комплекс Украины, организационно-экономический механизм, эффективность хозяйственной деятельности, цели, функции, принципы, методы, рычаги.

This paper analyzes the theoretical aspects and reasonable organizational and economic mechanism to ensure the efficiency of enter prises of agro-industrial complex of Ukraine. The basis of the organizational and economic mechanism to ensure the effective ness of agro-industrial complex of Ukraine summed up the objectives, functions, principles, methods and tools.

Keywords: agro-industrial complex of Ukraine, organizational and economic mechanism, the efficiency of economic activities, objectives, functions, principles, methods and tools.

Постановка проблеми. Підвищення ефективності виробництва АПК – одне з пріоритетних завдань національної економіки, яке визначає потребу обґрунтування організаційно-економічного механізму забезпечення ефективності аграрно-промислового комплексу України. Створення такого механізму спрямоване на забезпечення ефективного партнерства сільськогосподарських товаровиробників та системи державного регулювання аграрного сектору національної економіки. Це зумовлює актуальність проведеного дослідження.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми свідчить, що проблема ефективності господарської діяльності підприємства є предметом багатьох зарубіжних і вітчизняних досліджень. Так, вивченню проблем управління ефективності господарської діяльності підприємства присвячено роботи зарубіжних дослідників Дж. Шима, Дж. Сігела, Дж. Шанка, Ч. Хорнгрена, Дж. Фостера, К. Друрі.

Вагомим теоретичним доробком до проблеми забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства стали праці вітчизняних дослідників, зокрема В.В. Бойка, Ф.Ф. Бутинця, М.Г. Чумаченка, В.М. Нижника.

Проблема забезпечення ефективності функціонування господарського механізму підприємства висвітлена у працях О.Г. Гудзинського, О.В. Єрмакова, Б.Й. Пасхавера.

Однак проблема підвищення ефективності господарського механізму аграрно-промислового комплексу України дотепер потребує всебічного дослідження та послідовного розвитку.

Мета роботи. Такий стан проблеми детермінує потребу аналізу сучасних економічних підходів забезпечення ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств національної економіки. Теоретичні висновки мають бути зроблені з позицій збереження надбань сучасної економічної науки.

Мета статті – обґрунтувати організаційно-економічний механізм забезпечення ефективності аграрно-промислового комплексу України.

Виклад основного матеріалу. Аналіз економічних досліджень свідчить, що сучасні дефініції сутності «господарського механізму» не мають однозначного тлумачення.

Поняття «господарський механізм» з'явилося в другій половині ХХ століття як наукове усвідомлення суперечностей виробничих відносин командно-адміністративної системі. В умовах командної економіки темпи забезпечення ресурсами сільського господарства випереджали темпи виробництва продукції. Однак відсутність ефективних механізмів господарювання в галузі зумовлювала неефективність їх використання.

Б.А. Райзберг Л.М. Лозовский, Б.А. Стародубцева визначають господарський механізм сукупністю організаційних структур, конкретних форм і методів управління на основі встановлених інституційних правил, які за певних умов реалізують діючі економічні закони» [5, с. 157].

Р.А. Фатхутдінов зауважує, що поняття «система управління» і «господарський механізм» різняться між собою, хоча в них є багато спільного. Дослідник зазначає, що господарський механізм охоплює методи, види, форми і функції управління. А система управління більш широке поняття, оскільки крім означених компонентів, включає підсистему лінійного управління, зокрема керівників, менеджерів та виконавців [7, с. 48].

А.Д. Смірнов зазначає, що ефективний господарський механізм забезпечує господарський метод повернення витрат на основі власних доходів за умов:

- економічної самостійності підприємства, яка сприяє поверненню його витрат завдяки виручці від реалізованої продукції;
- ретельного економічного контролю за діяльністю підприємства, який дозволяє встановлювати залежність між результатами його господарської діяльності та фінансовим станом;
- сукупності різних форм морального та матеріального заохочення працівників підвищувати продуктивність праці, рентабельності виробництва та знижувати собівартість продукції [6, с. 70].

Взаємодія організаційних, економічних, технічних, природних чинників значною мірою впливає на розвиток аграрного виробництва. Ефективно організована діяльність підприємства визначає бажані результати як виробничо-господарських структур, видів виробництва, так і окремих галузей.

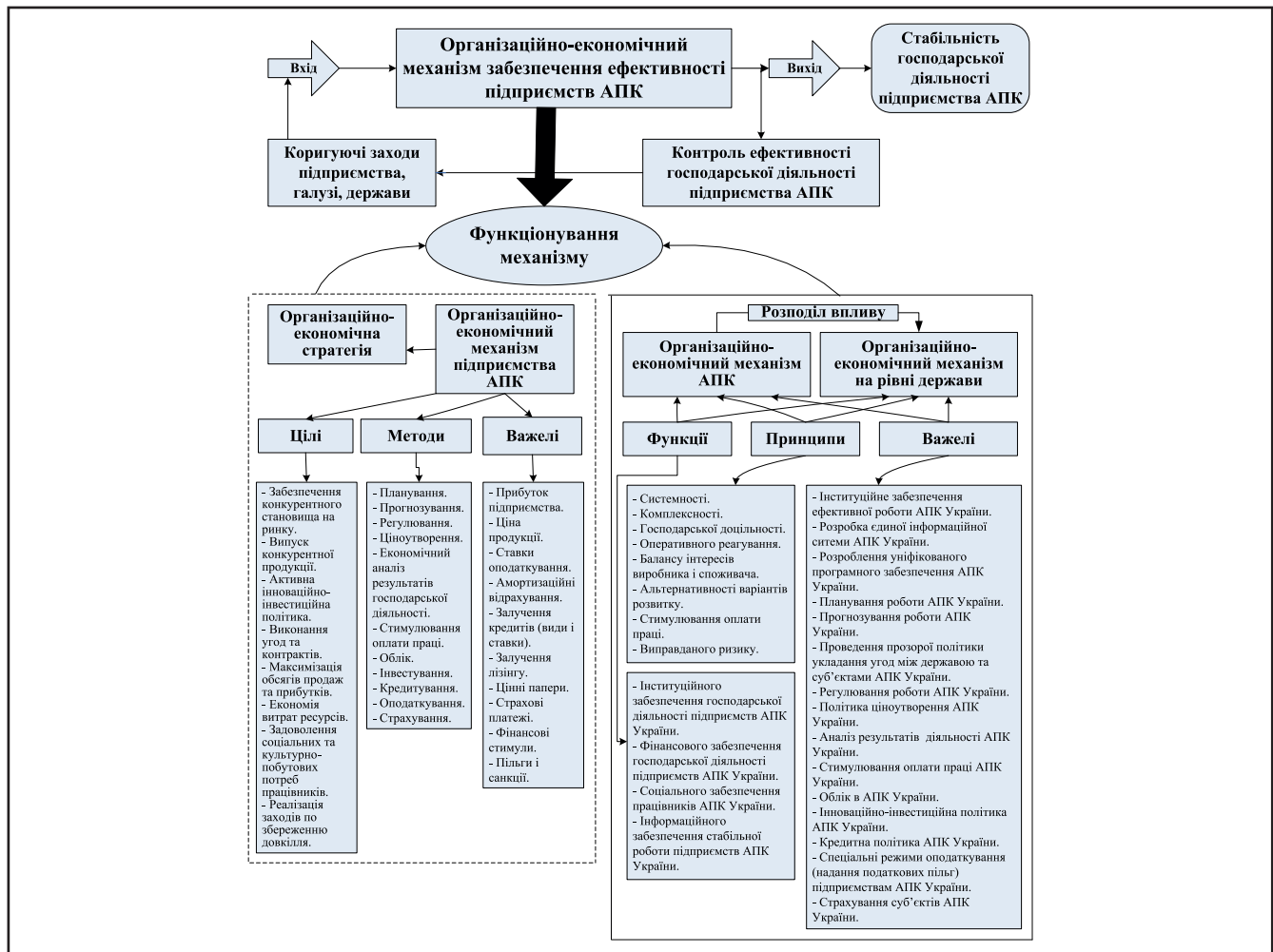
Відтак організаційно-економічний механізм забезпечення ефективності АПК інтегрує виробничі ресурси та методи функціонування, які забезпечують оптимальні умови розвитку аграрного підприємства, реалізацію сільськогосподарської продукції, максимізацію прибутку та ефективність господарської діяльності в цілому.

Таким чином, організаційно-економічний механізм – це система взаємопов'язаних організаційних форм і методів регулювання процесу розширеного відтворення, об'єднання всіх форм власності та господарювання з метою одержання бажаних результатів господарської діяльності підприємства. Він спирається на економічну та юридичну самостійність підприємства. Завданням організаційно-економічного механізму є забезпечення ефективного конкурентного середовища, погодження інтересів суб'єктів галузі – виробника, держави та споживача.

Організаційно-економічний механізм забезпечення ефективності підприємств аграрно-промислового комплексу України реалізує сукупність організаційно-економічних економічних компонент – цілей, методів, принципів та важелів, які регламентують господарську діяльність окремого підприємства, галузі та держави (див. рис.).

Організаційно-економічний механізм забезпечення ефективності підприємств АПК є об'єктивною категорією та вимагає дотримання принципів господарювання. Відповідно до Господарського кодексу загальними принципами господарського механізму в Україні є:

- забезпечення економічної багатоманітності та рівний захист державою всіх суб'єктів господарювання;
- свобода підприємницької діяльності у межах, визначених законом;
- вільний рух капіталів, товарів та послуг на території України; обмеження державного регулювання економічних процесів у зв'язку з необхідністю забезпечення соціальної спрямованості економіки, добросовісної конкуренції у підприємстві, екологічного захисту населення, захисту прав споживачів та безпеки суспільства та держави;
- захист національного товаровиробника;
- заборона незаконного втручання органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб у господарські відносини [1].



Організаційно-економічний механізм забезпечення ефективності підприємств АПК

Організаційно-економічний економічний механізм забезпечення ефективності підприємства АПК як система реалізації основних економічних законів, розв'язання основних проблем галузевого виробництва, узгодження економічних інтересів різних соціальних груп інтегрує певні цілі, методи та важелі господарського впливу, а також оперативно корегується через гнучку та мобільну стратегію підприємства.

Розподіл впливу між організаційно-економічними механізмами галузі та держави охоплює функції, принципи та важелі економічного забезпечення ефективності функціонування підприємства АПК.

Сутність організаційно-економічного механізму забезпечення ефективності підприємств АПК виявляється передусім у його функціях. До них належать такі:

- інституційного забезпечення господарської діяльності підприємств АПК України;
- фінансового забезпечення господарської діяльності підприємств АПК України;
- соціального забезпечення працівників АПК України;
- інформаційного забезпечення стабільної роботи підприємств АПК України.

До принципів організаційно-економічного механізму забезпечення ефективності підприємств АПК як визначальних положень його реалізації віднесено такі: системності, комплексності, господарської доцільності, оперативного ре-

агування, балансу інтересів виробника і споживача, альтернативності варіантів розвитку, стимулювання оплати праці, виправданого ризику.

Дієвими важелями реалізації організаційно-економічного механізму забезпечення ефективності підприємств АПК, на нашу думку, є:

- інституційне забезпечення ефективної роботи АПК України;
- розроблення єдиної інформаційної системи АПК України;
- розроблення уніфікованого програмного забезпечення АПК України;
- планування господарської діяльності АПК України;
- прогнозування господарської діяльності АПК України;
- проведення прозорої політики укладання угод між державою та суб'єктами АПК України;
- регулювання господарської діяльності АПК України;
- політика ціноутворення АПК України;
- аналіз результатів діяльності АПК України;
- стимулювання оплати праці АПК України;
- облік в АПК України;
- інноваційно-інвестиційна політика АПК України;
- кредитна політика АПК України;
- спеціальні режими оподаткування (надання податкових пільг) підприємствам АПК України;
- страхування суб'єктів АПК України.

Обґрунтований організаційно-економічний механізм забезпечення ефективності підприємств АПК узгоджує розвиток і функціонування соціально-економічної системи на всіх рівнях, також включає в себе правові норми реалізації соціальних і виробничих відносин АПК.

Важливою частиною функціонування господарського механізму є управлінський механізм. Він являє собою сукупність форм і методів господарювання, за допомогою яких безпосередньо здійснюється організація та безпосередньо управління виробничим процесом, і визначається економічна ефективність його діяльності. Головною особливістю управлінського механізму є наявність власників засобів виробництва різної форми власності, які мають власну специфіку ведення господарства, контролю, структури, функцій управління, маркетингом та організаційними формами.

Отже, організаційно-економічний механізм забезпечення ефективності підприємств АПК як система регульованих економічних, організаційних, соціальних відносин у процесі господарської діяльності підприємств АПК спрямований на підвищення економічної ефективності, розширене відтворення та стабілізацію доходів підприємства та галузі.

Водночас, економічний механізм характеризує економічну політику держави, яка розробляється на довготривалу перспективу. Організаційно-економічний механізм забезпечення ефективності підприємств АПК повинен реалізувати ефективне державне регулювання галузі через макроекономічне регулювання податкової системи, бюджету, грошово-кредитної політики, соціальної політики та фінансового забезпечення.

Зазначимо, що АПК повинен працювати в умовах належної інституційної бази та відкритості ринку. Це забезпечить

стабілізацію та поступальний розвиток кожного підприємства та АПК України в цілому.

Висновки

Недосконалість діючого господарського механізму АПК України забезпечує недостатню ефективність виробництва та продовольчого забезпечення населення. Тому окреслений організаційно-економічний механізм забезпечення ефективності підприємств АПК спрямований на поступальний розвиток галузі. Для його реалізації необхідно передусім інституційне забезпечення, яке сприяло б підвищенню ефективності виробництва та реалізації якісної сільськогосподарської продукції, забезпеченню необхідних для розвитку галузі прибутків, створенню стратегічних запасів та, врешті, поступальному розвитку галузі в напрямі перетворення українського АПК у високотехнологічну та конкурентоспроможну галузь світової економіки.

Список використаних джерел

1. Господарський кодекс України: офіц. Текст: прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 року.
2. Господарський механізм агропромислового комплексу кризового періоду. Колектив авторів Б.Й. Пасхавер та ін. – К.: Ін-т економіки НАН України, 2001.
3. Економіка підприємства. Навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів / П.В. Круш, В.І. Подвігіна, Б.М. Сердюк. – К.: Ельга – Н, КНТ, 2009. – 780 с.
4. Райзберг Б.А., Лозовский Л.М., Стародубцева Б.А. Современный экономический словарь. – М.: ИНФРА-М, 1996. – 496 с.
5. Смирнов А.Д. Основы хозяйственного расчета / А.Д. Смирнов. – М.: Экономика, 1969. – 200 с.
6. Фатхутдинов Р.А. Управление экономикой. Учебник. – М.: ЗАО «Бизнес-школа», «Интел-синтез», 1999. – 784 с.

УДК 338.2:622.2.691

О.Г. ДЗЬОБА,

д.е.н., доцент, Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Застосування рейтингових процедур для техніко-економічної оцінки варіантів газозабезпечення України з альтернативних джерел

У статті запропоновано нові методологічні підходи до проведення техніко-економічної оцінки варіантів диверсифікації газозабезпечення України на основі використання рейтингових процедур, удосконалено модель рейтингового оцінювання та деталізовано її класифікаційні ознаки. Наведено результати рейтингового оцінювання ресурсних підсистем окремих країн Африки та Близького Сходу.

Ключові слова: рейтингові процедури, диверсифікація газозабезпечення, зовнішні джерела, ресурсна підсистема, інтегральні та агреговані оцінки.

О.Г. ДЗЬОБА,

д.э.н., доцент, Івано-Франковський національний технічний університет нафти і газу

Применение рейтинговых процедур для технико-экономической оценки вариантов газообеспечения Украины из альтернативных источников

В статье предложены новые методологические подходы к проведению технико-экономической оценки вариантов диверсификации газообеспечения Украины на основе использования рейтинговых процедур, усовершенствована модель рейтингового оценивания и детализированы ее классификационные признаки. Приведены результаты рейтингового оценивания ресурсных подсистем отдельных стран Африки и Ближнего Востока.

Ключевые слова: рейтинговые процедуры, диверсификация газообеспечения, внешние источники, ресурсная подсистема, интегральные и агрегированные оценки.